

ІНСАЙТНІ МЕТОДИ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Лариса Вовк, завідувач відділення
Вікторія Кокоша, Валентина Матвієнко, Світлана Степанчук
викладачі ВСП «Технологіко-економічний фаховий коледж
Білоцерківського НАУ»

Анотація. У статті йде мова про можливості інсайт-технологій та комунікаційні підходи в різних варіаціях під час проведення навчальних практик. У процесі дослідження було розглянуто та обґрунтовано доречність використання інсайт-методів з метою забезпечення інтеграції накопиченого досвіду здобувачів освіти. Означено основні умови використання акмеологічних технологій, які забезпечують виявлення найважливіших чинників досягнення професіоналізму майбутніх спеціалістів.

Abstract: The article discusses the possibilities of insight technologies and communication approaches in different variations during training practices. In the course of the study, the relevance of using insight methods in order to ensure the integration of the accumulated experience of students was considered and substantiated. The basic conditions for the use of acmeological technologies, which guarantee the identification of the most important factors in achieving professionalism of the future specialists, are defined.

Більшість вчителів витрачають час на питання, покликані встановити, чого учень не знає, а справжнє мистецтво постановки питання полягає в тому, щоб з'ясувати, що учень знає або здатний пізнати.

Альберт Ейнштейн

Метою сучасної освіти є виховання особистості інноваційного типу мислення, яка здатна миттєво реагувати на виклики суспільства. Сучасний здобувач освіти повинен вміти вчасно надолужувати освітні прогалини, викликані дистанційним, змішаним навчанням, бути готовим навчатися в будь-який час. Особливого значення при цьому набуває практична підготовка здобувачів фахової передвищої освіти, яка формує основні професійні компетентності, дозволяє закріпити набуті знання, сприяє розвитку критично-

го мислення, аналізу, розкриває вміння аргументувати та висловлювати свої думки, підкріплені практичними розрахунками.

Згідно з Пунктом І Положення про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 02 травня 2023 року № 510, практична підготовка – одна з форм організації освітнього процесу та обов'язкова складова освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти, спрямована на завершення формування набутих компетентностей та отримання досвіду їх застосування, оволодіння сучасними формами організації праці, обладнанням, пристроями і технологіями відповідно до спеціальності, ознайомлення з умовами провадження професійної діяльності [1].

Епоха штучного інтелекту та програмованих засобів навчання посилює потребу щодо індивідуалізації навчання, зумовлює освітян здійснювати проєктування акмеологічного освітнього простору з урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості, потреб суспільства та держави.

Акмеологічні та комунікаційні технології широко застосовують викладачі економічних дисциплін під час викладання навчальних практик у ВСП «Технологіко-економічний фаховий коледж Білоцерківського НАУ», адже вони спрямовані на розвиток гармонійної особистості, сучасно орієнтованого фахівця економічного напрямку та є засобом, завдяки якому здійснюється перетворення власних ресурсів, які сприяють ефективному розвитку, спонуканню студента до діяльнійності взаємодії та прагненню до самозмін.

Законодавчим підґрунтям для реалізації практичного навчання є низка внутрішніх Положень коледжу, зокрема:

- Положення про організацію освітнього процесу у ВСП «Технологіко-економічний фаховий коледж Білоцерківського національного аграрного університету»;

- Положення про навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін/предметів у ВСП «Технологіко-економічний фаховий коледж Білоцерківського НАУ»;

- Положення про форми контрольних заходів та процедуру оскарження результатів контролю знань здобувачів освіти у ВСП «Технологіко-економічний фаховий коледж Білоцерківського національного аграрного університету»;

- Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти у ВСП «Технологіко-економічний фаховий коледж Білоцерківського національного аграрного університету» тощо. [2]

Відповідно до навчальних планів економічних спеціальностей передбачено такі навчальні практики, які представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Види навчальних практик за освітньо-професійними програмами економічного циклу у ВСП «Технологіко-економічний фаховий коледж Білоцерківського національного аграрного університету»

(складено авторами на основі навчальних планів 2023 року для студентів ОПП «Комерційна діяльність», «Інформаційна діяльність підприємства», «Економіка підприємства», «Фінанси і кредит» у ВСП ТЕФК БНАУ) [3]

Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля		Спеціальність 052 Економіка	Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
ОПП «Комерційна діяльність»	ОПП «Інформаційна діяльність підприємства»	ОПП «Економіка підприємства»	ОПП «Фінанси і кредит»
Навчальні практики			
Інформатика і комп'ютерна техніка	Планування та організація діяльності підприємств	Планування та організація діяльності підприємств	Банківська справа
Етика ділового спілкування	Інформаційні системи і технології на підприємстві	Інформатика і комп'ютерна техніка	Податкова система
Основи підприємницької діяльності	Інтернет-технології в інформаційній діяльності	Економічний аналіз	Інформатика і комп'ютерна техніка
Фінансовий облік		Етика ділового спілкування	Страхування

Під час викладання навчальних практик прикладом акмеологічних технологій є застосування рефлексивних практикумів, які дозволяють підсилити тісну взаємодію викладача зі студентом, налагодити ефективний зворотний зв'язок від студента до викладача після засвоєння інформації. Участь у рефлексивних практикумах виховує у студентів ініціативність, впевненість у власних силах, комунікативність, розвиває ділові якості та сприяє формуванню правильного економічного мислення, яке проявляється тільки за наявності знання теоретичних основ та практичних вмінь, дає змогу приймати правильні управлінські рішення в подальшій професійній діяльності.

Основними інформаційно-комунікаційними технологіями під час проведення всіх видів навчальних практик, які викладаються для здобувачів освіти економічного напрямку у ВСП ТЕФК БНАУ, є:

- інтернет-технології – використання можливостей сервісів Google для організації дистанційного та змішаного навчання, а саме – Google-класи, Google-диск, Google-сайти, Google-зустрічі, Google Jamboard, Google-документи, Google-таблиці, Google-презентації, Google-форми;
- гейміфікація, без якої неможливе ефективне вивчення матеріалів, оскільки доведено, що виконана самостійно робота здатна збільшувати рівень засвоєння інформації до 90%, на відміну від 20–50% рівня засвоєння матеріалу у вигляді тексту, аудіо- та відеоматеріалів. Тому викладачами-предметниками використовуються різні бізнес-симулятори, депозитні, кредитні онлайн-калькулятори.

Популяризація соціальних мереж та телеграм-каналів дозволяє тримати руку на пульсі

мінливих економічно-фінансових новин, тому для володіння актуальною фінансовою інформацією викладачі рекомендують приєднання студентів до офіційних груп у соціальних мережах, телеграм-каналів Міністерства економіки України, Міністерства фінансів, Податкової служби, Митної служби, офіційного сайту Національного банку України, Освітнього центру Верховної Ради України та інших.

Зокрема під час навчальної практики з навчальної дисципліни «Податкова система» вивчаються автоматизовані системи електронних платежів, обліку податків, викладачі на власних прикладах демонструють студентам Клієнт-банк та електронний кабінет платника податків, що дозволяє бути в курсі не лише державних справ, а й особистих.

Крім того, студенти, під час навчальних практик, активно долучаються до заходів, влаштованих спеціальними освітніми платформами, формують компетенції через проходження курсів, які представлені в таблиці 2.

Освітні платформи для вдосконалення навичок і саморозвитку

Таблиця 2

UGEN	HR-бренд агенція, яка допомагає молоді у працевлаштуванні, а компаніям – у пошуках кадрів. Постійно проводить зустрічі з гігантами бізнесу в сферах IT, маркетингу, HR, аудиту
«ТАЛАН»	Національна платформа з фінансової грамотності, створена Національним банком України для навчання фінансів та підтримки освітньої спільноти, сприяє підвищенню фінансової грамотності молоді
Компанія «Епіцентр К»	Залучає студентів до освітнього онлайн-проекту «Business Podcasts»
Платформа SendPulse	Багатоканальна маркетингова платформа, яка спеціалізується на створенні чат-ботів, web push сповіщень, лендінгів email, SMS та Viber-розсилок, автоматизації продажів через CRM систему та розробці онлайн-курсів

Платформа онлайн-освіти зі сталого розвитку Impactorium	Розміщені короткі онлайн майстер-класи, блоги, трансляції конференції тощо
Платформа Campster	Пропонує онлайн-курси з багатьох напрямів, практично використовує бізнес, e-commerce, маркетинг, тайм-менеджмент тощо
Кейс-технології	Є поширеним методом під час проходження навчальних практик з навчальних дисциплін. Зокрема практикується робота в малих групах, ділові ігри, елементи імітації та розігрування рольових ігор

Наприклад, на навчальних практиках з навчальних дисциплін «Підприємницька діяльність», «Планування та організація діяльності підприємства» студенти виконують функції працівників економістів планового відділу, створюють бізнес-плани та найбільш вдалі презентують для потенційних клієнтів, використовуючи краундфандингові платформи.

Під час навчальної практики з дисципліни «Економічний аналіз» проводиться економічна бізнес-гра з застосуванням елементів випереджального навчання, де студенти розділяються на міні-команди, виконуючи роботу працівників планово-економічного відділу, а саме: економіста з виробництва, економіста зі збуту, економіста з ціноутворення, економіста з праці. Така практика є потужним мотиватором, оскільки подальша переддипломна практика – на виробництві, де вони будуть працювати дублерами тих же економістів та виконувати типові розрахунки в розрізі видів діяльності.

Фінансисти, на практиці з навчальної дисципліни «Страховання», пробують себе в ролі страховальників та страхових агентів.

Практика з навчальної дисципліни «Банківська справа» навчає креативити, створюючи власні моделі банку, в розрізі клієнтів, каналів, ключових продуктів, партнерів, тут розробляють стратегії розвитку на найближчі 10 років тощо. Рольові ігри пропонують розділитись на клієнтів та працівників банку.

Ділові ігри застосовуються викладачем на навчальній практиці з дисципліни «Податкова система». Студентам з глибокими знаннями пропонують бути у ролі податкового інспектора, а слабшим – у ролі платників податків. Платники податків визначають об'єкт та базу оподаткування, проводять податкові розрахунки, складають звітність та подають їх інспекторам, які проводять перевірку нарахування, заповнення та терміни подання звітності. Тобто ділова гра побудована на основі трирівневих критеріїв оцінювання знань студентів і, пропонуючи ролі, вже можна зрозуміти, наскільки студент володіє матеріалом, і якщо його знання на високому рівні, – ролі можуть змінюватися.

Під час вирішення кейсів студенти як створюють відеоролики, роблять цікаві проєктні роботи, складають бізнес-плани, так і будують дерево рішень, застосовуючи методи мозкового штурму, проходячи етапи від мрійника та реаліста до критика.

Вирішення конкретних ситуацій студентами, які розділені по групах, дозволяють формувати навички роботи в команді (Team Job Skills). На навчальних практиках, як правило, всі розрахунки є наскрізні, якщо не виконаєш одні – не можна робити інші, тоді студенти шляхом взаємоконтролю у парах і групах звіряють правильність розрахунків та підганяють один одного до швидшого результату. Наприклад, зі студентами для пришвидшення роботи над проєктами, задачами, розрахунками використовуємо знання, отримані на навчальній практиці «Інформатика і комп'ютерна техніка», створюємо табличний формат розрахунків в програмі Microsoft Excel і це дає змогу прорахувати в декількох варіантах бізнес-план на два роки та ретельно провести аналіз динаміки розвитку підприємства, окреслити найважливіші аспекти бізнесу чи змоделювати власні моделі банку, страхової компанії, прорахувати фінансово-економічні показники підприємства тощо.

Отже, Excel-таблиці, популяризовані викладачами економічного відділення, допомагають структурувати, пришвидшити та спростити розрахунки, швидко та якісно перевірити роботи,

оскільки миттєвий результат не викликає сумнівів у правильності розрахункового компоненту практик як їх невід'ємної складової.

Цікавою інтерактивною практикою є навчальна практика з дисципліни «Інформатика і комп'ютерна техніка», оскільки покликана закріпити і поглибити теоретичні знання, практичні вміння і навички з використання ПК та основних програм пакету MSOFFICE, які сприяють найефективнішому вирішенню завдань, що виникають на виробництві під час розв'язання прикладних економічних задач, а також сформувати у студентів вміння оволодівати сучасними програмними засобами, необхідними у роботі за обраним фахом, на рівні користувача. Форма здачі роботи – проєктна. Завдання практики – набуття умінь і навичок автоматизації оброблення документів засобами текстового редактора MS Word, табличного процесора MS Excel, системи управління базами даних MS Access.

Отже, знання, отримані на одній навчальній практиці, широко застосовуються на інших навчальних практиках, існує наскрізна міждисциплінарна компонента.

Для спрощення та кращого висвітлення матеріалів навчальних практик викладачі особливо ретельно піклуються про наповнення навчально-методичного забезпечення. Обов'язково створюються Classroom, які наповнені необхідними безпаперовими матеріалами за кожний день практики. Урізноманітнення навчального матеріалу відбувається за допомогою інструментів інтерактивних ресурсів, найбільш популяризовані є такі:

- ресурси для створення презентаційних матеріалів:

- <https://www.canva.com>
- <https://prezi.com>
- <https://www.beautiful.ai>

- ресурси для створення текстів, різноманітних завдань, цікаві інформаційні ресурси:

- <https://www.classtime.com/uk/>
- <https://kahoot.com>
- <https://quizlet.com>
- <https://learningapps.org>
- <https://study-smile.com>
- <https://naurok.com.ua>
- <https://miyklas.com.ua>

- ресурси, які дають можливість накласти на відео тести або інші завдання:

- <https://ed.ted.com>
- https://edpuzzle.com/?fbclid=IwAR3hsOxzcQ4vAU5vQV18N1Qj_FCLruB0Zagt7NB7o4qZZmho_5j0taw1EXM

- інструменти взаємодії зі студентами:

- Kahoot! – інтерактивна платформа, яка дозволяє створювати квізи, тести та ігри з питаннями та відповідями;

- 3Padlet – інтерактивна дошка, на якій можна додавати текстові повідомлення, зображення, відео та посилання;

- Mentimeter – інструмент для проведення опитувань та збору думок аудиторії у режимі реального часу;

- Nearpod – платформа, яка дозволяє створювати інтерактивні уроки з використанням різноманітних вправ, питань та мультимедійних матеріалів тощо.

Групою викладачів, які викладають навчальні практики на ОПП «Економіка підприємства», створений електронний посібник у програмі TurboSite, а саме: «Електронний практикум з досвіду організації практичної підготовки студентів спеціальності 051 Економіка, ОПП «Економіка підприємства», де з усіх навчальних практик структуровано методичне забезпечення, розписана чітка робота студентів по днях практики, вміщений цікавий презентаційний матеріал та урізноманітнено різноманітний контроль знань студентів.

Для формування професійних компетентностей та розвитку soft skills під час проведення навчальних практик викладачами практикується відвідування передових підприємств, здійснюється часткове проведення практики в умовах виробництва, в комерційних банках, страхових компаніях тощо. Такий підхід сприяє поглибленому вивченню фінансово-економічної складової їхньої роботи та закріплюються раніше вивчені теоретичні знання. Практикуються гостьові лекції, запрошуються для поширення досвіду фахівці-практики, наукові співробітники, внутрішні та зовнішні стейкхолдери, випускники-практики.

Окремим видом практик є практики на отримання робітничої професії, зокрема студенти ОПП «Інформаційна діяльність підприємства», проходячи практику з навчальної дисципліни «Інформатика і комп'ютерна техніка» на отримання робітничої професії «Оператор з обробки інформації і програмного забезпечення», виконують проєктні роботи зі створення власного сайту-портфоліо, на якому висвітлюють виконані роботи.

Навчальну практику на отримання робітничої професії продавця-консультанта для студентів з дисципліни «Комерційна діяльність» проходять на базі ТОВ «Епіцентр К» м. Біла Церква. Програмою практики передбачено ознайомлення з такими основними питаннями, як правила роботи магазину, обов'язки продавців, основи професійної етики, організація торгово-технологічного процесу та з багатьма іншими. Результатом є написання творчих звітів з описом тієї складової торговельної роботи, якою займалися.

Практика на отримання робітничої професії «Обліковець (реєстрація бухгалтерських даних)

допомагає студентам опанувати нюанси бухгалтерської професії та навчитись працювати з програмним забезпеченням «M.E.DOC». Студенти, за результатами практики, роблять звіти по ній, які є допуском до практики, також допуском є підсумкові тести в Google-формах.

Формою підсумкового контролю практик на отримання робітничої професії є екзамен, на якому присутній фахівець-практик, що дозволяє якнайкраще виявити ступінь отриманих під час практики знань.

Відповідно до Положення про форми контрольних заходів та процедуру оскарження результатів контролю знань здобувачів освіти у ВСП ТЕФК БНАУ викладачі економічного відділення використовують такі методи об'єктивного контролю й оцінювання знань здобувачів з навчальних практик:

- традиційні методи (усне опитування, письмова робота, виконання практичних вправ та інше);

- інноваційні методи (тестування з використанням програмного забезпечення, виконання завдань з використанням сучасних технічних і програмних засобів, які об'єднують текст, звук, графіку, фото, відео в одному цифровому поданні та інше);

- поєднання традиційних та інноваційних методів [2].

Найбільш популяризованими інноваційними методами контролю, які практикуються викладачами економічного відділення є:

- CLASSMARKER, який дозволяє створювати різноманітні тести, використовуючи необмежену кількість запитань і відповідей, переглядати результати оцінювання, аналізувати статистику. Можна реєструвати користувачів у групах. Ресурс дає можливість миттєво отримувати результат оцінювання і за потреби показувати його користувачеві або приховувати;

- Вирішення графічних завдань за допомогою сервісів:

- DRAW.IO
- CANVA
- MICROSOFT VISIO
- XMIND
- LUCIDCHART
- DIA
- GLIFFY
- MINDMEISTER
- TIMEGRAPHICS
- COGGLE;
- [HTTPS://WWW.MYPHYSICSLAB.COM/](https://www.mypphysicslab.com/) –

інтерактивні симуляції, фізичні моделювання, анімовані в режимі реального часу, з якими можна взаємодіяти, перетягуючи об'єкти або зміню-

ючи параметри;

- [HTTPS://WWW.GEOGEBRA.ORG/](https://www.geogebra.org/) – безкоштовні математичні інструменти для побудови графіків, геометрії, 3D та багато іншого.

У перспективі вже цього року для студентів ОПП «Фінанси і кредит» планується проходження онлайн-практики в Приватбанку, яка спеціально розрахована на студентів і результати якої зараховуються у закладах освіти. А маючи рейтинг у 90 балів, студент має шанси отримати роботу в Приватбанку.

Отже, безпосереднє застосування різноманітних акмеологічних та комунікаційних технологій у професійній діяльності педагогів економічного відділення ВСП ТЕФК БНАУ передбачає використання основних видів педагогічного процесу:

- звичайного викладання – у прикладах із професійної діяльності, які викликають інтерес студентів до навчальної дисципліни;

- застосування методів активного навчання, таких як, наприклад, кейс-метод, підказуючи тонкощі вирішення практичних задач з широким спектром альтернативних варіантів вирішення проблеми і пропозиціями оригінальних, нетрадиційних рішень.

Отже, під час проведення навчальних практик викладачі економічного відділення віддають перевагу індивідуалізму, адже майбутнє життя – це не тести, якими звикли користуватися студенти в період дистанційного навчання, тому всі вищеперераховані методи застосовуються в ВСП ТЕФК БНАУ виключно під час очного навчання.

Акмеологічні та комунікативні технології допомагають адаптації студентів до життя в діджиталізованому суспільстві, де існує гаджет-залежність сучасної молоді, коли перевага на боці TikTok-стайлів та активного впровадження елементів штучного інтелекту, – всі вони розвивають у студентів практичні навички в професійній сфері, допомагають сформулювати активний спосіб мислення та аналізу проблемних ситуацій, спонукають до прийняття правильних управлінських рішень та стрімкого входу в майбутній цифровий простір професійного середовища.

Використання цих технологій дозволяє викладачам реалізувати власний творчий потенціал щодо забезпечення компетентнісного, особисто орієнтованого, інтегрованого, інтерактивного, інноваційного, проектного, ігрового, діяльнісного підходів в освітньому процесі.

Список використаних джерел

